

РОЛЬ ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Висвітлено особливості формування облікової інформації щодо виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств. Внесено пропозиції щодо вдосконалення системи облікової інформації на підприємстві з метою формування достовірних даних про ресурси, витрати та доходи для прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: облікова інформація, контроль, витрати, фінансові результати.

Постановка проблеми. Сучасна система бухгалтерського обліку зорієнтована на задоволення економічною інформацією потреб зовнішніх та внутрішніх користувачів щодо господарської діяльності підприємств. Проте в ринковому середовищі особливої актуальності і складності набуває проблема посилення орієнтації обліку на управління підприємницькою діяльністю в цілому та витратами на виробництво продукції зокрема. Так як стан виробничої діяльності характеризується ефективністю, ступенем використання виробничих ресурсів, досягнень науково-технічного прогресу, місцем і роллю працівників у виробничих процесах, це зумовлює необхідність удосконалення системи формування облікової інформації та методики бухгалтерського обліку надходження та списання на виробничі цілі виробничих запасів, витрат праці та нарахування амортизаційних відрахувань, списання загальновиробничих витрат як бази забезпечення прийняття управлінських рішень.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідженню питання ролі обліку в системі управління виробничою діяльністю значну роль приділяли такі вчені, як Глушаченко А., Голов С., Гуцайлюк З., Моссаковський В., Подолянчук О. та ін. Разом з тим, потребують подальших досліджень проблемні питання пов'язані з удосконаленням організації бухгалтерського обліку та формуванням інформації щодо виробничої діяльності на різних етапах облікових процесів.

Метою дослідження є визначення напрямів формування облікової інформації як основного джерела прийняття виважених управлінських рішень, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення облікових процесів.

Викладення основного матеріалу. На сьогоднішній день бухгалтерський облік - це не лише облік ресурсів, коштів, доходів та витрат підприємства, а передусім, добре організований аналітичний облік як названих так і ряду інших об'єктів. Набуваючи нового, більш вагомого значення в сучасній економічній практиці суб'єктів господарювання, бухгалтерський облік не просто реєструє, узагальнює, контролює факти господарських процесів, він забезпечує управлінський персонал інформацією про різні аспекти діяльності підприємств, які відображаються в бухгалтерському обліку і безпосередньо впливають на якість управлінських рішень та ефективність системи управління.

Бухгалтерський облік відіграє важливу роль на всіх рівнях управління. В

основі системи обліку лежать слідуючі принципи: спостереження і вимірювання фактів господарської діяльності; документування і повне відображення господарських операцій на рахунках обліку; групування інформації за об'єктами обліку і місцями їх виникнення; здійснення оперативного контролю за об'єктами обліку; відповідність об'єктів обліку з об'єктами планування, показників обліку з плановими показниками та нормативами. Бухгалтерський облік повинен всебічно і повно охоплювати та систематизувати господарську діяльність виробничо-комерційних підприємств, забезпечувати управління інформацією, здатною контролювати і оцінювати їх господарську діяльність. Чітка побудова бухгалтерського обліку підвищує його роль як основного засобу контролю за додержанням режиму економії і позитивного кінцевого результату в усіх підприємствах. [2]

В умовах зростання вартості ресурсів і забезпечення досягнення високої ефективності господарської діяльності виникає потреба постійного контролю понесених витрат і отриманих фінансових результатів. Ця проблема посилюється під впливом інфляції, а відповідно вимагає своєчасного складання бюджетів в першу чергу виробництва, використання товарно-матеріальних цінностей, прямих витрат на оплату праці та інших. Завдання обліку при цьому полягає в своєчасному, повному і достовірному визначенні фактичних затрат, зв'язаних з виробництвом і збутом продукції, визначенні фактичної собівартості окремих видів і всієї продукції, витрат зв'язаних з придбанням товарно-матеріальних цінностей, контролі за використанням ресурсів і грошових коштів, визначенні кінцевих фінансових результатів діяльності підприємств. Не слід забувати, що в сільськогосподарських підприємствах результативність діяльності в значній мірі залежить від зовнішніх факторів, в тому числі і природних. Можливість усунення або передбачення впливу багатьох негативних внутрішніх і зовнішніх факторів з'являється завдяки раціонально організованому обліку як в цілому на підприємстві, так і в окремих структурних підрозділах, в тому числі і витрат на виробництво. Рівень результативності діяльності підприємств в значній мірі визначається ступенем управління витратами. Головне призначення обліку витрат на виробництво полягає у контролі за виробничою діяльністю та управління витратами на її здійснення. Організація цього етапу облікового процесу полягає в тому, що крім облікових даних, тобто інформації первинного, синтетичного та аналітичного обліку, необхідні дані планування, нормування, бюджетування, оперативного та статистичного обліку, а також попередніх звітних періодів. Наявність даної інформації дає змогу не лише оцінити результати роботи підприємств, а й виявити тенденцію їх розвитку.

Перехід економіки України на ринкові засади вимагає істотної перебудови бухгалтерського обліку, приведення його у відповідність до міжнародних стандартів, формування економічної інформації згідно з вимогами управління на мікро- та макрорівнях. Зміни у теорії і практиці ведення обліку відбуваються одночасно із перебудовою системи управління економікою, розробкою нових нормативних актів, які мають регулювати діяльність усіх складових економічного механізму країни в цілому та сільськогосподарських підприємств зокрема. На сучасному етапі розвитку національної економіки виникає необхідність проаналізувати стан бухгалтерського

обліку в країні, виявити, наскільки він відповідає вимогам сьогодення щодо збирання й обробки даних конкретних підприємств та подальшого їх узагальнення відповідно до вимог управління економікою в цілому та аграрним сектором зокрема. Поглибленої уваги заслуговують питання доцільності використання міжнародних стандартів бухгалтерського обліку на всіх сільськогосподарських підприємствах, а також необхідність визначення позитивних моментів у національній системі обліку, які доцільно застосовувати і на перспективу, а при потребі удосконалювати.

Вивчення практики ведення бухгалтерського обліку в Україні та в світі загалом засвідчує, що в сучасних умовах не може бути розроблена єдина облікова система через неможливість створити єдині засади у податковому, правовому та інших видах законодавства, що обумовлює наявність істотних особливостей побудови обліку в кожній країні. Це вимагає розв'язання ряду конкретних завдань, а саме: формування інформації в конкретному підприємстві, яка б відповідала потребам управління підприємством і національним господарством, була зівставна у регіональному розрізі та у динаміці, задовольняла вимоги керівників різних типів підприємств та галузей національної економіки, узгоджувалася із відповідними нормативними документами та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, захищала майнові інтереси власників підприємств та держави. [1]

Інформаційно-облікове забезпечення це один із основних чинників здійснення управління підприємствами та виробничою діяльністю зокрема, а відповідно і підвищення ефективності виробництва аграрних галузях. Якісні характеристики облікової інформації, а саме: точність, достовірність, доступність для сприйняття є характерними рисами системи бухгалтерського обліку і основою прийняття виважених управлінських рішень. Процес глобалізації світової економіки вимагає перегляду функцій бухгалтерського обліку. Вони мають зводитися не тільки до загально визначених положень, наприклад до формування інформації відповідно до потреб управління конкретним підприємством тощо, а й до задоволення потреб керівництва національною економікою. Метою такого узагальнення є створення однакових умов господарювання для всіх підприємств. Тільки за цих умов може успішно розвиватися економіка України. Це слугувало основою для розробки концепції бухгалтерського обліку, найбільш важливі положення якої зводяться до таких моментів: зведена звітність підприємств країни, що подається органам статистики, вимагає, щоб її дані формувалися за єдиною обліковою політикою, а визначення прибутку, що підлягає оподаткуванню, слід здійснювати за даними бухгалтерського обліку, що дозволяє відмовитися від ведення податкового обліку, а це значно підвищує якість облікової інформації; критично здійснювати запровадження окремих міжнародних стандартів та обмежити їх застосування окремими підприємствами; у бухгалтерському обліку знаходять відображення всі об'єкти конкретного суб'єкта господарювання, тому доцільно узгодити порядок формування даних про них із законодавчими, юридичними та іншими нормативними актами. Інтеграція бухгалтерського обліку необхідна не тільки з податковим, а й оперативно-технічним обліком, так як він необхідний для формування даних про об'єкти, які потребують більш детальної інформації. Слід відмітити, що організаційні та технологічні особливості виробничих процесів у сільськогосподарських підприємствах не дозволяють застосовувати загально визнані методи обліку витрат, тому має використовуватися форма обліку і контролю витрат, яка б забезпечувала

прийняття своєчасних управлінських рішень. [1]

Основою підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва є впровадження сучасних технологій та нормативів виробництва, удосконалення системи сертифікації і стандартизації продукції виробництва та ціноутворення. Це в свою чергу вимагає усунення недоліків у законодавчій базі, в тому числі і в національних стандартах бухгалтерського обліку.

Висновки. Для підвищення результативності діяльності підприємств необхідно посилити роль бухгалтерського обліку. З цією метою доцільно створити інформаційну базу даних щодо обсягів запасів, виробництва і продажу продукції, обґрунтування цін. Разом з тим у практичній діяльності підприємств необхідно використовувати передовий досвід зарубіжних країн та нормативні дані міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Обґрунтовано, що належне здійснення виробничої діяльності та досягнення високих конкурентних позицій на ринку можливе за умови забезпечення виробничими і трудовими ресурсами, а це в свою чергу потребує необхідної облікової інформації та виважених управлінських дій.

Список використаної літератури:

1. Моссаковський В. Б. Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні / В. Б. Моссаковський: монографія. — К.: Інтергірес ЛТД. - 2009, 328 с.
2. Пасемко Г.М. Інформаційне забезпечення в управлінському обліку / Г.М. Пасемко// - Вісник ЖНАЕУ №1(26), т.2 -2010, с.315-321
3. Подолянчук О. Сутність обліково-аналітичної інформації та її роль у системі контролю сільськогосподарського підприємства / О. Подолянчук // Економіка АПК. – 2013. - №3. – с. 54-57.

References:

1. Mossakovskyy V. B. (2009) *Stan ta perspektivi rozvutku buhgalterskogo obliku v Ukraïni* [State and prospects of development of accounting in Ukraine]. *Monografiya* [Monograph]. – Kiev, Interhires LTD, 328 p.
2. Pasemko GM (2010) *Informatsiynе zabezpechennya v upravlinskomu obliku* [Information support in management accounting]. *Visnyk ZHNAEU* [Herald ZHNAEU], no 1 (26), vol.2], pp. 315 -321.
3. Podolianchuk O. (2013) *Sutnist oblikovo-analitichnoi informacii ta ii rol u sistemі kontrolyu silskogospodarskogo pidpriemstva* [The essence of accounting and analytical information and its role in the control of agricultural enterprises]. *Ekonomika APK* [Journal of Economy AIC], no 3, pp. 54-57.

ПАСЕМКО Ганна Миколаївна – доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Житомирського національного агроекологічного університету

Наукові інтереси:

- обліково-методичні аспекти бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах